

Bakıda, ADA Universitetində «Orta Dəhliz boyunca: geosiyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat» mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda geostrateji əhəmiyyətə malik Azərbaycanın nəqliyyat infrastrukturunun beynəlxalq əhəmiyyətindən ətraflı bəhs edən Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, 44 gün davam edən İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərdə geniş miqyasda həyata keçirilən yol-nəqliyyat infrastrukturunu beynəlxalq əhəmiyyətli layihələrin, o cümlədən Zəngəzur dəhlizinin bərpasını aktualaşdırıldı: «Bu günün mövzusu Orta Dəhliz məsələsinə həsr olunub.

Lakin mən bu konfransın necə adlandırılacağını gördükde, - «geosiyasət, təhlükəsizlik və iqtisadiyyat» - bildim ki, bu nöqtəyi-nəzərdən mövzunun əhatəliliyi daha geniş olacaq və bu da təbiidir» sözləri ilə dünyadan nəqliyyat xəritəsini dəyişdirəcək Orta Dəhliz kimi irimiqyaslı layihənin region ölkələrinə faydası ilə bağlı proqnozları da diqqətə çatdırı. Tebii ki, istənilən geniş-miqyaslı layihələrin icrası üçün önemli şərt sabitlikdir. Azərbaycan bölgədə yaratdığı reallıqlarla regional sabitlik təmin edilib. Fikrini «Çünki güclü iqtisadiyyat, siyasi, iqtisadi sabitlik və hökumət siyasetimizin proqnozlaşdırılması - bütün bu amillər körpüllerin və mümkün qədər çox ölkə ilə

mış, ən müasir, rahat şəraitə olan geniş-tutulu avtobuslar ölkə vətəndaşlarının istifadəsinə verilmişdir. Bakı şəhərində bir çox böyük layihələr icra edilmiş, yeni metro stansiyaları istifadəye verilmiş, yol qovşaqları, tunellər, körpüllər, genişzolaqlı yeni yollar inşa edilmişdir. Kənd və şəhərlərə rəsəd yolların salınması ilə sərhədlərimizi müasir avtomagistrallarla birləşdirmək imkanları yaranmışdır.

Ölkə ərazisindən keçən beynəlxalq nəqliyyat dəhlizləri müasir tələblərə uyğun inşa olunmuşdur. Yerləşdiyi coğrafi ərazisindən görə yaranmış bir reallıq artıq təsdiqlənib: Bu gün Avrasiyanın nəqliyyat xəritəsini Azerbaycansız, onun nəqliyyat infrastrukturunu

məşguldurlar. Yenə də Azərbaycana qarşı müxtəlif dairələrdə çirkin kampaniyaların aparılmasına rəvac veriblər. Bunun neticəsində faktiki olaraq bu günə qədər Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi - Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə bizim ən qısa və ən rahat bağlantımız yoxdur» söyləyən Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi artıq birinci körpü Zəngilan rayonu ərazisində inşa edilir. Beləliklə, Ermənistan bundan sonra da dalan ölkə kimi labirintdə qalacaq və onların tranzit ölkəyə əvvilərə arzuları elə xəyal olacaq. İtirən isə yenə də Ermənistan olacaq.

«Azərbaycandan Azərbaycana manəsiz keçid olmalıdır. Heç bir yoxlamadan keçmədən, heç bir manə ilə üzəşmədən Azərbaycandan Azərbaycana rahat və azad keçid olmalıdır. Bu, bizim tələbimizdir və nəzərə alsaq ki, Qərbi Zəngəzuru sovet hakimiyəti bizim əlimizdən 1920-ci ilin noyabrında alıb və Azərbaycan xalqına qarşı cinayət törədib, bu, birinci və sonuncu cinayət deyildi. İkincisi, ondan sonra ardıcılıqlı əgər getsek, cinayət dirnəqəsəsi «Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti»nin

yükleri Ağ dəniz istiqamətinə, Avropaya, Türkiyəyə daşınır. Ehtiyac nəzərə alınaraq bu yolu aşırma qabiliyyəti Azərbaycanın vəsaiti hesabına genişləndirildi və daşma qabiliyyəti 5 milyon ton aq təqdis edildi.

Reabilitasiyası və müasirləşməsi, daşınma imkanlarının və qatarların sürətinin artırılması istiqamətində görülən işlər arasında böyük əhəmiyyətə malik Sumqayıt-Yalama dəmir yolu tikintisi artıq 80 faiz seviyyəsində təmin edilib və yaxın zamanlarda tam istifadəyə veriləcək. Ələt-Astara yolu tikintisi genişləndirilməsi də gündəlikdədir.

Təkcə paytaxtimizin deyil, rayonların, kənddarası yolların inşası və bərpası da gündəmdədir. Respublikamızın şəhərləri arasında bağlandıları təmin etmək üçün bir neçə yeni qatar istiqaməti müəyyənləşdirilib. Ölkəmizi qərbdə sərhədini şimal-qərbdə sərhədi ilə birləşdirən Bakı-Qəbələ, Bakı-Balakən, Bakı-Ağstafa dəmir yollarının fəaliyyəti bərpa olunub. Bakı, Naxçıvan, Gəncə və Lənkəran hava limanları yeniden qurulub. Qəbələ, Zaqatala, Füzuli və Zəngilan hava limanları istifadəyə verilib.

Azərbaycan ərazisində yaradılması iddiya sözləri ilə Ermənistana tarixi gerçeklikləri bir dəha xatırladın cənab İlham Əliyev daşnaklarının töredikləri digər cinayətlərin de unudulmadığını bildirir.

Müşavirədə beynəlxalq əhəmiyyətli layihələr kimi, ölkədaxili nəqliyyat infrastrukturunu ilə bağlı proqnozlar da diqqətə çatdırıldı. Son 20 ildə Azərbaycanda nəqliyyatla bağlı görülmüş işlərdən söz açıldı. Bildirildi ki, həmin müddədə Azərbaycanda 21 min kilometr avtomobil yolu inşa və təmir edilib. 335 körpü və yol ötürücsü, 45 tunel, 163 yerüstü və yeraltı keçid tikilib. 1500 kilometrən çox dəmir yolu inşa, 1800 kilometr yol təmir edilib, yeni qatarlar ve vagonlar alınıb, məsafəsi 90 kilometrən çox olan Abşeron dairəvi xətti istifadəyə verilib. Eməni lobbisinin təsir göstərdiyi Amerika Birleşmiş Ştatlarının etirazına baxmayaraq Azərbaycanın təşəbbüsü ilə Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu tikilərək istifadəyə verilib.

«Çünki hesab edildi ki, bu layihə Ermənistani kənardə qoyur. Buna görə ovaxtı Gürcüstan rəhbərliyinə Amerika dövləti tərəfindən çox ciddi təzyiq göstərmişdi ki, Gürcüstan buna razılıq verməsin. Biz bir neçə il Gürcüstan tərəfi ilə danışıqlar aparmışdıq və nəhayət razılığa gələ bildik. O cümlədən mən şəxsən Amerika dövlətinin yüksəkvəzifli nümayəndləri ilə bu məsələni dəfələrlə müzakire etmişdim və bildirmişdim ki, onlar bize manə töredəməlidirlər. Bu, bizim üçün strateji layihədir və gələcəkdə bu layihədən digər ölkələr, o cümlədən onların müttəfiqləri də faydalanaçaq. Həyat göstərdi ki, hər zaman olduğu kimi, biz haqlı idik» sözləri ilə tarixə ekskurs edən Prezident İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, hazırda Amerikanın Avropadakı müttəfiqləri Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, yüklerin Mərkəzi Asiyadan Avropaya və əks istiqamətə daşınmasına da böyük maraq göstərirler. Beləliklə, beynəlxalq əhəmiyyətli bu yolu açılması ilə müxtəlif ölkələrin

Doqquzuncu beynəlxalq hava limanı bu il Laçında istifadəyə veriləcək. Ölkəmizə gələn turistlərin artım sayı nəzərə alınaraq Heydər Əliyev Beynelxalq Aeroportunda yeni terminal kompleksinin inşası nəzərdə tutulur. Hazırda Ələtdə yüksəkbulletmə limanının 1 milyon ton olacaq terminalı inşa edilir. Son illər ərzində vacib layihələrdən biri də yeni Dəniz Ticarət Limanının inşasıdır. Limanın birinci fazasının yüksəkroma qabiliyyəti 25 milyon ton nəzərdə tutulur. Paytaxt sakinlərinin daha çox istifadə etdiyi metroların tikintisə də diqqət artırılıb. 2008-ci ildən bu güne qədər metronun yeddi yeni stansiyası tikilib. Qəbul edilecek Dövlət Programında daha 10 metro stansiyasının tikintisi nəzərdə tutulur. Əhaliyə göstərilən xidmətin seviyyəsinin yüksəldilmesi üçün 266 yeni nəsil metro vagonu alınıb və bu proses davam etdirilir. Paytaxt sakinlərinə xidmet məqsədilə elektriklə işləyən 161 avtobus getirilib. Gəmiqayırma zavodu da son illər ərzində inşa edilib. Hazırda tam güc ilə işləyən Gəmiqayırma zavodunda altı müxtəliflərli gəmi inşa edilir. Paralel olaraq, ölkəmizən Qara dənizdəki fəaliyyəti də yeni seviyyəyə uyuşdırılır. Vaxtılıq Azərbaycanın Xəzər Gəmiçiliyinə mənsub olan kiçikhäcmli gəmilər orada işləyirdi. Hazırda yükötürmə qabiliyyəti 100 min ton olan dörd «Aframax» tipli tankerdən istifadə olunur.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə də yənə nəqliyyat layihələrinə diqqət artırılır. Bu gündək 44 avtomobil yolu inşa edilib. 45 tunel, 447 körpü, 16 viaduk nəzərdə tutulub. Bunlardan 28 tunel, 392 körpü və 9 viadukun tikintisi tamamlanmışdır. Horadiz-Ağbənd dəmir yolu 60, Bərdə-Ağdam dəmir yolu 94 faizi inşa edilib. Beləliklə, Azərbaycanın Cənubi Qafqazdan başlanan, uğurlarımızı beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırı yollarımızın qarşısında yanmış «yaşıl işıq»ların sayı artmaqdadır.

Xuraman İsmayılovqızı

Zəngəzur dəhlizi - geosiyasi əhəmiyyət kəsb edən layihə

Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə nəqliyyat məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə uzaqları yaxınlaşdırın beynəlxalq nəqliyyat layihələri ilə bağlı proqnozlar açıqlandı

daha yaxın münasibətlərin qurulması ilə yanaşı, bugünkü reallığa gətirib çıxarıb. Buna görə siyasi sabitlik, təhlükəsizlik, iqtisadiyyat - bütün bu amillər çox vacibdir» sözləri ilə açıqlayan dövlət başçımız onu da vurğulamışdı ki, açıq dənizə, okeanlara çıxışlı olmayan Azərbaycan qlobal nəqliyyat layihələrinin reallaşmasında daha çox maraqlıdır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu reallaşdırmaqla bölgə dövlətləri üçün əhəmiyyətli infrastruktur formalasdırıñ rəsmi Bakı üçün Şimal-Cənub, Şərqi-Qərb dəhlizi kimi digər nəqliyyat layihələri də önemlidir.

Tecrübədən də aydınlaşdır ki, yol olmayan yerdə inkişaf da yoxdur. Bu baxımdan son 20 ildə böyük diqqət göstərilən yol-nəqliyyat infrastrukturunu daim diqqət mərkəzindədir. Ölkə daxilində sərnişin və yük daşımalarının daha sürətli və təhlükəsiz daşımalarının həyata keçirilməsinə diqqətə yanaşan Azərbaycan beynəlxalq layihələrin icrasına da əlverişli şərait yaradır. Son illərdə ölkə daxilində 335 körpü və yolötürçüsünün inşası da əhəmiyyətli addımdır. Reallaşan layihələr hesabına infrastruktur obyektləri, xüsusilə dağlıq ərazilərdə və çətin reliyefli bölgələrdə yol hərəkəti asanlaşmışdır. Körpüler və yolötürçüləri vasitesilə çətin keçilən yerlərdə nəqliyyatın təchizatı təmin olunmuş, qəza və təhlükələr minimuma endirilmişdir. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu kimi Bakı-Dəniz Limanı da beynəlxalq əhəmiyyətli infrastruktur kimi maraqlı doğurur. Nəqliyyatın inkişafına göstərilən diqqət yüksəklərinin səmərəliliyini artırmaqla qarşılıqlı əlaqələrin inkişafını sürətləndirir.

Yanvarın 28-də Prezident İlham Əliyevin iştirakı ilə nəqliyyat məsələlərinə həsr olunmuş müşavirədə görülən işlərlə bağlı hesabatlar dinlenildi, proqnozlar açıqlandı. Paytaxt sakinlərinin və sürücülərin narahat edən tixacların aradan qaldırılması yolları müzakirə olundu. Son 30 ildə 10 milyonu ötən paytaxtimizin artan əhalisinə göstəriplen nəqliyyat xidmətinin seviyyəsinin daha da yüksəldilməsi üçün həlli vacib məsələləre aydınlıq gətirildi.

Qeyd olunduğu kimi, son illərdə ölkəmizdə əhaliyə göstərilən nəqliyyat xidmətinin seviyyəsi xeyli yüksəlmış, yeni yollar çəkil-

ru olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil. Şərqi-Qərb və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizlərinin keçidiyi ölkəmizin ərazisindən daşınan yüklerin həcmiin artırılması və səmərəli daşınması üçün fiziki infrastrukturla yanaşı, rəqəmsallaşma məsələlərinə diqqət artırılsa da yeni layihələrə ehtiyac duyulur. Beynəlxalq layihələr arasında Zəngəzur dəhlizinin bərpası geosiyasi əhəmiyyət, səmərəliliyi baxımdan dünya siyasetində aktuallığını qoruyur. «Zəngəzur dəhlizi layihəsi Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüşdür. İkinci Qarabağ müharibəsinənəki Zəferimizdən sonra bu məsələ beynəlxalq gündəliyi, beynəlxalq leksikona salındı və bu gün Zəngəzur dəhlizi artıq dünyada qəbul edilmiş ifadədir, qəbul edilmiş terminidir. Əlbətə ki, biz bu dəhlizin açılması üçün praktiki addımlar atıraq. Düzdür, Ermənistan tərəfi dörd ildən çoxdur ki, bu məsələ ilə bağlı qeyri-konstruktiv mövqə sərgiləyir, faktiki olaraq 10 noyabr kapitulyasiyastan sonra üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirmir. Orada açıq-aydın göstərilərdir ki, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə onun ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat bağlantısı olmalıdır» söyləyən Prezident İlham Əliyev müxtəlif bəhənələrlə bu məsələnin reallaşmasını gecikdirən Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın ortaya atıldığı «sülbə kəsişmə» kimi qeyri-real, səmərəsiz layihəni beynəlxalq ictimaiyyətin fikrini çəsdirməq naminə edilən manipulyasiya adlandırdı.

Siyasi savadsızlığını bu sahəde de bürüze verən Paşinyan bilməlidir ki, bu kimi cəfəng sərsəmləməsini irəli sürməzdən evvel ilk növbədə Azərbaycana müraciət etməlidir. «Çünki bizsiz bu, sadəcə olaraq, kağız parçasıdır, bizim şəhərimiz isə edələtdir, beynəlxalq hüquqa əsaslanır və Ermənistanın özünün götürdüyü öhdəliklərinə əsaslanır. Ermənistan rəhbərliyinə bir daha məsləhət görərdim ki, 10 noyabr kapitulyasiya aktını diqqətə oxusun və orada xüsusilə dediyim o bəndə diqqət yetirsəm. Yenə də deyirəm, onların dırnaqarası layihəsi Azərbaycansız tamamilə əhəmiyyətsizdir. Sadəcə olaraq, vaxt uzatmaqla məşğuldurlar, beynəlxalq ictimaiyyəti çəsdirməqla